

אחרי שנים של התנגדות מגובשת תוכנית בנייה חלופית לשטח התעשייה הצבאית ברמת השרון

<https://www.haaretz.co.il/nature/zafrir/.premium-1.8979451>

מאת צפריר רינת

ארגוני סביבה ניסו בשנים האחרונות, בלא הצלחה, לשנות את תוכנית הבנייה בשטח שהתעשייה הצבאית אמורה לפנות ליד רמת השרון. מדובר באחד הפרויקטים הגדולים ביותר באזור המרכז, והיה נראה שלא ניתן לעצור את התוכנית המקורית: לבנות על רוב השטח ולהשאיר רק כתמים מקוטעים של שטחים פתוחים. אולם בשנה האחרונה יש סימנים לשינוי בגישת המתכננים לכיוון סביבתי יותר.

השטח המדובר, כ-7,000 דונם, נמצא בין הערים רמת השרון, הוד השרון והרצליה. מפעלי התעשייה הצבאית אמורים להתפנות ממנו בשנים הבאות, ועל פי התכנון המקורי "יבנו בו יותר מ-20 אלף יחידות כיום רוב השטח לא בנוי, ויש בו שפע של ערכי טבע ומוקד חשוב. דיון של נוף אדמת החמרה, מראה שהולך ונעלם מהארץ. בסקר שערך במקום ד"ר רון פרומקין, מטעם רשות מקרקעי ישראל, התגלה מגוון בסכנת הכחדה עשיר של צמחי חמרה.

רשות המקרקעין, מקדמת התוכנית, טענה, שהיא מאפשרת שימור של שטחים עם ערכי טבע חשובים. ארגוני הסביבה, ובראשם החברה להגנת הטבע ועמותת "אדם טבע ודין", לא סברו כך. הם התנגדו לתוכנית, היו בין מגישי הערר נגד אישורה לוועדת העררים של המועצה הארצית לתכנון ובנייה, ולאחר דחיית הערר על ידי הוועדה, הגישו עתירה בעניין לבית המשפט לעניינים מינהליים בתל אביב.

הוא שיצר את השינוי. ביוזמת בית המשפט פתחו הצדדים בהליך הידברות, והוא [הדיון בבית המשפט](#) הביא לתכנון מחודש: המדינה החלה לקדם "תוכנית צל", האמורה להיות חלופה לתוכנית המקורית. גרסתה הסופית תוצג בעוד כמה חודשים לפני ועדה משותפת של ועדת התכנון והבנייה במחוזות תל אביב והמרכז.

על פי המסמכים שהוצגו עד עתה, חל שינוי של ממש. אמנם אין מדובר בויתור מוחלט על הבנייה, כפי שהציעה העמותה הסביבתית ריב"ה ("ריאה ירוקה בתעש השרון"), אבל יש התייחסות אחרת לשטחים הפתוחים במתחם. על הכיוון ניתן ללמוד מהערות שעבירה לפני כמה שבועות "אדם טבע ודין" אל הוועדה המשותפת. העמותה מציינת, שיש שיפור ניכר בתוכנית, שבא לידי ביטוי ביצירת רצף של שטחים ירוקים והצמדת מרבית השטחים הבנויים לרצף העירוני של רמת השרון והרצליה. עם זאת, לדברי אנשי "אדם טבע ודין", יש עדיין צורך להגדיל משמעותית את השטחים המיועדים לשימור. כפיצוי על [אובדן היכולת](#) ניתן לטענתם לנצל שטחים בעלי אופי חקלאי יותר הנמצאים במתחם, [לנצל שטחים אלה לבנייה](#) התעשייה הצבאית.

[שהריאה הירוקה הגדולה](#), אם יתקבלו הערות אלו, יהיה אפשר לומר הזה אמנם תיהפך למצומקת יותר, אבל עדיין [ביותר שנותרה באזור](#) תהיה בעלת חשיבות רבה. היא תוכל לשמש שטח חשוב לטיולים בחיק הטבע לתושבי הערים הסמוכות ועתודה לשימור צמחי בר נדירים.

בשטח התעשייה הצבאית בשכונת נוף ים בהרצליה, שגם הוא מיועד לבינוי, המדינה נמנעה מהשלמת סקר סיכונים והתעקשה להתקדם באישור תוכנית הבנייה

עמותת ריב"ה, כאמור, לא מקבלת גישה זו. עמדתה נדחתה אבל היא ראויה לשבח. היא מציגה חלופה שבה נדרשת מערכת התכנון לנצל שטחים אחרים באזור לבינוי, ורק לאחר מכן לשקול את הפגיעה בשטח הזה, שנותר בלתי בנוי בגלל נוכחות התעשייה הצבאית.

עניין נוסף שיש בו התקדמות בתוכנית החדשה הוא [הטיפול בזיהום שגרמו מפעלי התעשייה הצבאית](#), [החמור של הקרקע ומי התהום](#) במקרה של רמת השרון המדינה מבצעת סקר סיכונים מקדים, כדי לאתר ולמפות את הזיהומים. הגשת הסקר תהיה תנאי לאישור של כל תוכנית בנייה מפורטת במתחם גדול זה.

כשמדובר בשטח התעשייה הצבאית בשכונת נוף ים בהרצליה, שגם הוא מיועד לבינוי, התמונה שונה. שם המדינה נמנעה מהשלמת סקר כזה, והתעקשה, באמצעות ותמ"ל (ועדת תכנון למתחמי בית המשפט המחוזי — [להתקדם באישור תוכנית הבנייה](#), מגורים) בתגובה על עתירה שהגישו בעניין עיריית הרצליה ותושבים בעיר — קבע, שאין לאשר את תוכנית הבנייה עד שלא יושלם סקר הסיכונים. לפני שנה קיבל בית המשפט העליון את ערעור המדינה על החלטה זו, אך באחרונה חלה עוד התפתחות בפרשה: שופט בית המשפט העליון ניל הנדל קיבל בחודש שעבר את בקשת "אדם טבע ודין", העירייה ותושבים בהרצליה לקיים דיון נוסף בעניין סקר הסיכונים. הרכב מורחב של בית המשפט העליון יתכנס לקבל החלטה בנושא.

זהו צעד בעל חשיבות עקרונית, מאחר שהוא מאפשר — לראשונה בהיסטוריה של המשפט בישראל — דיון נוסף בנושא בעל השלכות בריאותיות וסביבתיות. נראה, שבלי התערבות בתי המשפט מערכת התכנון בישראל מתקשה לקבל החלטות נכונות ושקולות בנוגע לשטחים שהיו בעבר מרכזים לייצור נשק, אבל יכולים להיהפך בעתיד לריאות ירוקות חיוניות.